

Curs 2

Metodologia cercetării

2. 1. Ce studiază metodologia cercetării?

- cum trebuie să se facă cercetarea științifică, cum se procedează,
- pași de urmat, pentru a răspunde la întrebările pe care le ridică tema, a atinge obiectivele cercetării și a realiza scopurile acesteia.
- care sunt sursele

Altfel spus, metodologia se referă la strategia de cercetare, la felul în care se dobândește cunoașterea (A nu se confunda cu conceptul filosofic de epistemologie, care se referă la originea, natura și limitele cunoașterii) Metodologia se referă la ansamblul de tehnici și metode prin care teoria existentă este verificată, pentru a dobândi o mai bună cunoaștere a acesteia (conținutului conceptelor, relațiilor), a utilității acesteia (verificarea aplicabilității), a dezvoltării (noi înțelesuri, noi utilități, direcții de adâncire).

Activitatea de cercetare presupune parcurgerea unor etape, care se referă la următoarele aspecte mari:

A. Alegerea temei de cercetare (care va fi tema lucrării)

B. Derularea cercetării

C. Redactarea lucrării pe baza rezultatelor cercetării (articol, referat, raport, lucrare de licență, dizertație de master, teză de doctorat)

2.2. Criterii în alegerea domeniului și a temei

- Dacă domeniul interesează cercetătorul
- Dacă o anumită temă, în cadrul domeniului, prezintă interes pentru cercetător
- Competența cercetătorului în acel domeniu/temă
- Dacă tema este cercetabilă/viabilă: poate avea soluții, dacă există resurse de timp (amplasarea temei), personal de cercetare (ex. documentarist, statistician, laborant) și bani
- Noutatea/originalitatea: dacă a mai fost cercetată și care este stadiul, respectiv care sunt rezultatele, la ce constatări s-a ajuns.

Nu numai noutatea trebuie avută în vedere, ci și Importanța și utilitatea temei (poate fi ceva nou, dar neimportant sau/si inutil), relevanța acesteia (este nerelevantă, deoarece nu are utilitate teoretică sau aplicabilitate practică sau este minoră în privința importanței)

Tema se stabilește fie pornind de la rezultate ale cercetărilor/ publicații, fie pe baza observării realității cu privire la probleme de soluționat, fie și intuitiv, pe baza cunoștințelor anterioare și, în cel mai bun caz, pe baza mai multor 'surse' sau a tuturor acestor surse.

A se evita:

- teme mult batătorite (overdone), unde nu se poate aduce nimic nou (a reinventa roata sau apa caldă)
- teme foarte controversate, care pot conduce la abordări riscante și cu riscul neacceptării rezultatelor
- formularea foarte vagă și largă a temei (totul), dar și una prea îngustă (nimic): o parte mai mică (tema) din una mai mare (domeniul); pornind de la ceva mai larg, întins, să fie posibilă restrângerea cercetării la o temă fezabilă, care să permită o adâncire și o anumită contribuție originală.

Dimensiunea temei:

De la interes pentru domeniu (ex. Economie internațională/relații economice internaționale), la o temă largă (ex. ISD, Migrația internațională a forței de muncă) o temă care este dezbătută, cercetată extins: Observarea unui fapt, a unei situații, care necesită investigații specifice (ex. Schimbarea climei; sărăcia în agricultură, instabilitatea pieței financiare etc.) care a condus la o temă de cercetat

a se verifica surse: carti, articole, internet, referinte etc.)

De la o tema larga, la o ingustare treptata, pana la o tema ingusta/limitata ca dimensiune, care va deveni tema cercetarii noastre ex. Impactul ISD asupra ocuparii fortei de munca, Impactul asupra transferului de tehnologie; Impactul asupra schimburilor externe; Impactul asupra dezvoltarii regionale; CTN si formarea de clustere de competitivitate ; Impactul migratiei internationale asupra dezvoltarii regionale/locale (labor migration); Return migration; Posibilitati de eradicare a saraciei in mediul rural prin sporirea gradului de ocupare

Important: -identificarea partilor acelei teme, legatura dintre ele, felul in care tema noastra se include intr-un sistem mai larg, care este istoricul temei si care au fost intrebarile la care s-a cautat raspuns in legatura cu tema respectiva.

Daca tema este fezabila: se verifica daca exista deja date disponibile sau datele trebuie culese (sunt resurse: timp suficient si bani?), daca datele sunt accesibile sau au un caracter confidential.

Daca accesul la date este conditionat de acordul unor persoane, organizatii, firme; de verificat daca acest acord poate fi obtinut: cum, in ce conditii

Daca exista o metodologie deja elaborata si testata pentru cercetarea temei: cum se prezinta metodologia, in ce consta aceasta, ce date presupune respectiva metodologie, exista acele date, unde, cum pot fi accesate, daca nu exista, cum pot fi create-obtinue care sunt dificultatile pe care le presupune.

Daca metodele folosite, in general (ex. anumite experimente, anumite tipuri de chestionare, anumite instrumente statistice de prelucrare a datelor, sunt potrivite si acestei teme sau este nevoie de a gasi metode noi; de a elabora programe noi. Important pentru a alege metoda (calitativa, cantitativa mixta de cercetare) si pentru a evalua fezabilitatea temei.

sa se faca un tablou al problemelor cercetate cu privire la tema, in care sa se noteze opinii asupra celor citite (idei importante pot sa se iveasca prin lectura celor deja cercetate si publicate)

verificarea tuturor acestor aspecte trebuie sa se faca cat mai curand, la inceputul cercetarii, prin elaborarea unui studiu preliminar (first draft),

Nota: Cu cat se incepe mai devreme cu gasirea temei, elaborarea strategiei cercetarii, elaborarea in scris a lucrarii (dizertatie, teza), cu atat se va evita panica ulterioara si chiar amanarea elaborarii sau eliminarea riscului unui esec.

2.3. Surse si modalitati de alegere a temei de cercetare

Lectura in domeniul respectiv (carti, articole in reviste de profil, referinte etc.) Consultare ex. profesorul din domeniul respectiv, colegii, cercetatori Activitate proprie intr-un anumit domeniu-important si din perspectiva utilitatii Recapitulare: Pasi pentru a formula problema de cercetat Se incepe 'cu abordarea mai larga, a domeniului, pentru a intelege conceptele cu care opereaza

Ce se urmareste? A cunoaste stadiul la care s-a ajuns in cercetarea temei respective. Pentru aceasta, este necesar sa se parcurga literatura si sa se afle:

- Care sunt cele mai relevante lucrari in domeniu/autorii de referinta
- Care sunt conceptele cheie ale temei si principalele perspective asupra temei in cercetarile anterioare
- Care sunt intrebarile la care s-a cautat raspuns
- Care sunt principalele concluzii ale cercetarilor anterioare
- Care sunt chestiunile in dezbatere in legatura cu aceasta tema, care sunt marile diferente de opinii si unde cercetarea trebuie continuata

2.4. De ce este necesara Literature review/overview?

Descrierea si analiza literaturii domeniului (literature review/overview) este un capitol distinct in lucrare, reprezentand o sinteza si o privire critica asupra cercetarilor din domeniul temei, sau poate sa fie inclusa secvential, cu aspecte specifice, la inceputul unor capitole. Nu exista o schema rigida iar modul si locul in economia lucrării in care se face descrierea literaturii depinde de domeniu si de specificul temei.

In toate cazurile, descrierea si analiza literaturii ajuta la:

- buna cunoaștere a domeniului (expertiza), cunoașterea: conceptelor cu care se operează în cadrul temei, teoriilor, problemelor cercetate, metodelor utilizate, surselor datelor, dificultăților, rezultatelor și constatărilor
- a afla care este stadiul actual al cunoașterii în domeniu, contextul în care va fi dezvoltată această cercetare, și pentru a fundamenta cercetarea proprie a temei (fezabilitatea temei);
- a înțelege cum se leagă ideile în literatură, ale tale cu cele din literatură; se pornește de la ceea ce există (care a fost examinat critic, dar obiectiv, făcând comparații, formulând constatări și remarci) pentru a dezvolta cunoșterea
- pentru dezvoltarea capacității de a citi în mod critic literatură, pentru a formula clar punctele de vedere existente, autorii acestora, eventual formulând noi interpretări
- permite formularea unor criterii de evaluare și argumentare a propriei cercetări (daca prin cercetare a fost confirmată sau infirmată opinia altora, dacă a fost completată cunoașterea cu noi înțelesuri, dacă din punct de vedere metodologic există anumite chestiuni discutabile în cercetările anterioare; dacă actuala cercetare reprezintă un plus adus cunoașterii;
- a dobândi cunoștințe despre modul în care se elaborează o lucrare la nivel master sau doctoral-dovada a capacității de înțelegere a cerințelor academice

10

Cum se face sinteza?

Sursele de documentare-actualitatea acestora

Actualitatea surselor depinde de: domeniu/temă (în științele exacte, cele care fac cercetări fundamentale sau / și experimentale, și mai ales în domeniile 'de vârf « actual înseamnă într-adevăr descoperiri anunțate, comunicate, publicate, de "ultimă oră" (apar în abstracturi), în timp ce în domeniile socio-umane se recurge mai degrabă la a urmări istoricul opiniilor, metodelor, a dezbaterilor etc.;

Tipul sursei: noutățile nu apar, în cărți (ceea ce apare în cărți, este deja clasic), ci în articole, studii, comunicări la conferințe; începând cu cele mai noi publicații și mergând îndărăt, pentru a urmări evoluția problemei)

Fișarea literaturii: o parte foarte importantă a activității de cercetare și elaborare de lucrări.

Folosirea PC ușurează foarte mult fișarea literaturii, prin deschiderea următoarelor tipuri de fișiere:

A. Fișier bibliografic/de referințe, care se deschide/se întocmește din primul moment, de la prima lectură. Se vor nota, conform normelor academice privind lista de referințe (vezi, norme bibliografice), toate datele cu privire la lucrarea studiată (autorul, anul, titlul, editura etc.) în ordine alfabetică. A nu se omite acest fișier, fiindcă nu numai că este necesar pentru întocmirea și verificarea listei finale de referințe, dar evită pierderea datelor/informațiilor cu privire la unele surse.

B. Fișier tematic: se deschid atâtea fișiere câte concepte, opinii, idei, termeni cheie etc. există în lucrările studiate; se comentează, se compară, se evaluează, se exprimă, argumentat, un punct de vedere. Se notează exact datele lucrării

ex. FDI și transferul tehnologic; FDI –creare/distrugere de locuri de muncă; FDI-factori de atractivitate

C..Fișier de citate (opțional); citatele, care se referă la subtemele din fișierele tematice, pot fi puse în respectivele fișiere

Se stabilește modul de evaluare a literaturii: cronologic sau tematic.

NU aranjând, făcând rezumate- articol după articol, autor după autor etc.-, de multe ori, luând la întâmplare, ci fie în ordinea apariției și dezvoltării lucrărilor respective, cronologic, în special când este vorba de anumite curente, școli etc., fie legând principalele concepte/idei prin lucrările în care acestea au apărut, adică tematic. Același concept/idee-se arată cum apare/ se reflectă în

11

lucrările diferiților autori: sunt aceleași abordări sau acestea diferă de la un autor la altul; se poate constata o evoluție, în timp, deci combinând abordarea tematică și cronologică. Ce anume, după opinia noastră lipsește la toți autorii sau numai la unii dintre aceștia (suport pentru eventuale dezvoltări), care poate fi o nouă abordare sau o nouă perspectivă de cercetat.

Literature review poate urmări, distinct, pe lângă tema cu problemele ei, metodele la care s-a apelat în legătură cu diverse aspecte ale temei. F. Important:

a) aranjarea literaturii în jurul conceptelor, a ideilor, nu a persoanei autorilor, care este în subsidiar. Deci, nu simple rezumate...

b).a arăta legătura cu propria cercetare; deci, literature review nu este un scop 'în sine', ceva rupt de context

Recomandabil sa se inceapa cu articole care se refera chiar la literature overview, care fac referire la ceea ce exista in literatura temei (usurează mult prelucrarea literaturii), apoi la lucrarile de baza (carti de referinta), articole, prezentari la conferinte, pentru a se familiariza cu problematica domeniului, a vedea evolutia ideilor, a face comparatii. Un tablou sinoptic al acestor concepte, opinii, surse, comentarii proprii etc. faciliteaza procesul de review al literaturii. Arată ce anume a rezultat din literatura asupra temei.

Tabel 1. Literature review

Concepte	Autori
1. Conceptul X (ex. integrare verticala)- autorul A, autorul B	1. Autor A- concept X și Y
2. Conceptul Y (ex. efficiency seekers)=autorul A si B	2. Autor B- concept X și Y
3. Conceptul Z (ex. integrare orizontală)- autorul C, autorul D	3. Autor C- concept Z și D
4. Conceptul V (market seekers)-autorul C autorul D	4. Autor D-concept Z și D

Tabel 2. Matricea conceptelor si a surselor

Rezultă următoarele: conceptele 'integrare verticala' si 'efficiency seekers, au fost dezvoltate de către autorii A și B, in articolele menționate, iar conceptele de 'integrare orizontală' și 'market seekers' de către autorii C și D în articolele respective. Care sunt principalele idei desprinse din aceste studii? Dacă aceste concepte teoretice au fost verificate si empiric, care sunt datele si metodele folosite. Ce anume s-a dezvoltat pornind de la cele două concepte. Care concepte sunt încă în dezbateri ? Unde se poate continua cercetarea ? Legătura cu propria lucrare.

Autori , articole	X	Y	Z	D
Autor A, articol	da	da		
Autor B, articol	da	da		
Autor C, articol			da	da
Autor D, articol			da	da